

A TENGERPART

NAPILAP.

IV. évfolyam.

FIUME, szombat, 1907. október 19.

235. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
RIVA SZAPARY, ADRIA-PALOTA.
TELEFON 875. SZÁM.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . 12 kor. Egy hónap . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A határrendőrség.

Gyáván, titokban készítik, mint a palota forradalmat. Pedig a törvény világosan megköveteli a megalkotását. *Megköveteli!* A törvénytől azonban, Magyarországon több a pártérdek. A törvényhozás alkotásait sutba vetik, ha annak rendelkezései a pártpolitika silány szövődékébe ütközik s azzal a politika összhangzat hurjai szilajabb nótába kápnak. Hogy ilyen esetek meg ne történjenek, a kormány kettős szemfedeleket rak Justitia isten-aszszony szemére. A nemzet azonban, törvényeinek és jogainak egyes-egyedül öre, nem hagy hályogot tenni a szemére s nem szűnik meg felelősségre vonni azokat a faktorokat, akiknek a bizalom jegyében tette le a törvények alkalmazásának hatalmát.

Ezek a neves faktorok pedig, akik előre megkövetelik a jelenkor történetírójától, hogy a história könyvében aranylapot tartson fenn a számukra, a hivatalos hatalommal való visszaélés vétségét követik el azzal, ha a törvényeket tetszhalottá dermesztik, ha azokat életbe nem léptetik.

Ma az 1907. év vége felé járunk s még a határrendőrségről szóló 1903-iki, Fiuméra szabott törvényintézkedések nincsenek végrehajtva. Gyalázatos kertelést vittek e kérdésben végig a mi nemzeti nagyjaink. Ezerszer neki gyürköztek a dolognak és ezerszer bukkantak hülyébbnél hülyébb kifogásra, ami az intézmény felállítását meggyújtja. Egykor azt is hajtogatták, hogy nem lelnek a határrendőrség számára kaszárnyát és hivatalos helyiséget, jóllehet a husz-harminc határrendőrnek még nem is olyan nagy boszorkányság hajlékot szerezni.

De ha erre a célra nem, találtunk hajlékot a kivándorló magyaroknak. (A kivándorló magyarokat a kormányzóság hallgatag főnhatóságával az autonomrendőrség szemetes fogházába zárjuk.) Sőt, ennél is többet tettünk, palotát emeltünk a kivándorlóknak, hogy elhagyván hazájukat, azt ne mondhatták, hogy Magyarországon egy napig sem aludhattak biztos fedél alatt. A határrendőrség számára azonban nem találhattunk még csak sátrakat sem. Ma már nem jönnék zavarba ennél a kérdésnél. A határrendőrséget szép szerével el lehetne helyeztetni a kivándorlók palotájának egyik szárnyán.

Ma már azonban nem a lakás-kérdés dolga áll akadályul a határrendőrség felállítás előtt. Hogy micsoda, annak talán a kormányzó fiumei békepontjai volnának a megmondhatóí. Hogy gyakorta van szó a kormányról is a határrendőrségről, arról biztos tudomásunk van. Ugy beszélnek róla, mint az elemészett és az árokba eltemetett törvénytelen csecsemőről.

A belügyminiszter, aki az alkotmány-

biztosítékok kártyavárával bajlódik, nem veszi észre, hogy elsősorban olyan alkotmánybiztosítókról kellene gondoskodnia, a mely a saját hazafiaink ellenében védené meg az alkotmányt, azaz a törvényt. Annak a korszaknak, szerencsére, már letűnt a csillaga, amelyben egy nemzetet a politikai csepürágással is ámulatba lehetett ejteni. A kacskaringós frázisoknak is alkonyodott. A következetes és szilárd jellem sem ér egy fityinget, ha az magába zápu. Tessék az alkotásokba fogni. A következetes semmittevés is szilárd jellemre vall, de a következetes alkotás a jellem nemességének is a tanujele.

A belügyminiszter a közeli időben holmi beszámolófélt tart a képviselőházban a kivándorlás kérdéséről és ennek korlátozására vonatkozó rendeleteiről és törvényjavaslatairól. Vajjon hogyan fog erről megemlékezni a határrendőrség kérdésének elhallgatásával? S hogyan fog a határrendőrségről szólva, a fiumei határrendőrségről meg nem emlékezni.

Politikusaink lelkiismeretlenségének corpus delictijé fekszik a fiumei határrendőrség végre nem hajtott törvényében. Ideje volna már, ha vezekelni indulnának és a sok áldatlan munka után végre egy üdvös dolgot is cselekednének.

Eladták Fiumét!

A bevált jóslat. — De nincs rekompensáció. — Károlyváros-Knin. — A magyar liszt-kivitel. — Mit kapunk érte?

Tegnap már röviden megirtuk a legujabb katasztrófa kiemelkedőbb részeit, amelyek ezt az örökké hánytorgatót, szerencsétlen magyar kikötővárost érte a Wekerle-féle humbug révén. Eltekintünk itt minden politikai vonatkozástól. Bennünket a gazdasági körülmények érdekelnek csupán, mert hiszen a kiegyezés semmiképpen sem érinti Fiumét politikailag. Itt nagyjelentőségű közgazdasági érdekek kijátszásáról van szó, amihez lehet néhány szava Fiume minden kereskedelmi tényezőjének.

A „Közlekedés” legutóbbi számában olvastunk egy közleményt, amely a kiegyezésről és annak Fiumét érdeklő pontjairól volt szó. Megvalljuk, erősen kételkedtünk abban, hogy az említett lap agodalmaj jogosultak volnának. Mert hiszen arról volt szó benne, hogy a kormány halálos csapást készül mérni Fiuméra, hogy az egyetlen magyar kikötővárost eltaszítja magától, csak hogy Ausztriának kedvezzen a károlyváros-knini vasuti összeköttetés megteremtésével.

Ez pedig megtörtént. Most már minden kétséget kizáróan konstatálhatjuk, hogy a kiegyezés biztosítja Ausztriának az említett vonal kiépítését, amely eltekintve, hogy az államnak husz milliójába kerül, egyenesen Fiume vesztét jelenti.

Már egy héttel ezelőtt egyre arról suttog-

tak a beavatott politikusok, hogy a vasutpolitikai vonalon vereséget szenvedtünk.

E szerint *Annaberg* lett volna a helyzet kulcsa s az osztrákok látva azt, hogy a magyar kormány mily súlyt helyez ennek a közvetlen csatlakozási állomásnak a létesítésére, rekompensációképpen követelték a károlyváros-knini vasut vonal kiépítését.

Csak hogy most kiderült, hogy mi megadjuk a milliókat a károlyváros-knini vasut kiépítésére, de Ausztriától nem kapunk semmi rekompensációt ezért.

Pedig ez az a pont, amely Fiumét és jövőjét érinti. A sarejevo-gravosai vonal a boszniai forgalom nagy részét már elvonta Fiumétől. Pontos statisztikai adatokkal ugyan nem rendelkezünk, de tény az, hogy körülbelül ezer kocsiakománnyal kerül ott elhajózásra, ami teljesen *Fiume vesztesége*. Fiumében ugyan a faforgalom emelkedést mutat, ez azonban nem tulajdonítható annak, hogy a gravosai vonal a fiumei utiránytól nem vont volna el szállítmányokat, hanem a kedvező konjunkturáknak, melyek a faüzletben beállottak.

Ha Gravosa felé nem gravitálna a bosnyák forgalom nagy része, úgy Fiume faforgalma nagy arányokat öltött volna. Az egyik csapás már érte Fiumét s most, hogy igaznak bizonyul a tervezett vasut kiépítése, mondhatjuk, hogy Fiume tönkre van téve.

Magyarország kiviteli cikkeinek nagy része Spalato, esetleg Sebenico tengeri kikötőin át jutna Dalmáciába, sőt a tengerentúlra. A vasut vonal 70—80 kilométerrel hosszabb volna ugyan, de kérdés, vajjon biztosította-e a magyar kormány a tarifás befolyást és nem-e fognak az osztrákok a bosnyák-dalmát részen olyan tarifa kedvezményeket, eselleg titkos refaktiákat, kikötői és raktározási kedvezményeket biztosítani a szállítmányoknak, amelyek által a szállító közönség oly anyagi előnyökhöz jut, amelyek miatt szívesen hagyja itt Fiumét és felkeresi a dalmát kikötőket.

Más okokból is szívesen itt hagynák a kereskedők és szállítmányozók Fiumét. Ezek pedig az évről évre rosszabodó fiumei munkás viszonyok és a nehézkes forgalmi állapotok. Új kikötőben a munkásviszonyok egy-két évtizedig feltétlenül kedvezőbbek.

A pályaudvar szűk volta és elpuskázott építése a forgalmi viszonyokra is bémítólóg hat. Rökök a panasz, hogy nagy forgalom idejében a kocsi napokon át kirakatlanul vándorolnak egyik helyről a másikra, ha pedig épp szükség van rájuk, vagy meg nem találhatók, vagy éppen hozzá nem térhető helyen vesztegelnek.

A raktárak elégtelenségéről nem szólnak, hiszen úgy egyesek, mint a helybeli kereskedelmi és iparkamara már számtalanszor fordult orvoslásért, a kormányhoz. Most ugyan épül két raktár, de ez sem segít teljesen a bajokon.

A parkányfészkes fabarakok még mindig diszelegnek az ugynevezett Mlakán s elfoglalják a vágányoknak szánt helyet. Ha ezek a bajok orvoslást nem nyernek, akkor a kiegyezés által biztosított új vasutvonallal rá mérték Fiuméra a halálos csapást.

Az eddigi mesterséges forgalom rohanosan hanyatlani fog s a most érkező szenes hajókat be nem fogadható kikötő majdan kongani fog az ürességtől.

De egyéb csapás is érte Fiumét a kiegyezéssel. A kormány ugyanis lemondott arról, hogy a magyar lisztet Fiume—Velence érintésével juttassa Ala-ba. Ezelőtt ugyanis a ma-

gyar malomipar felhasználta a nemzetközi egyezményt és miután Olaszországon át vitte be Tiroiba a magyar lisztet nem kellett tartományi vámot fizetnie. Ez a kedvezmény most megszűnt, ami körülbelül kétszáz ezer forint kárral sújta Magyarországot. Mert a malmok piacot vesztek s a vasúti és hajózási fuvarok is megszűntek számítani.

Szóval Fiumét a magyar kormány kiszolgáltatta teljesen Ausztriának s feldöntötte azt a fundamentumot, amit évtizedek munkája árán szereztünk a magyar tengeri forgalomnak.

Ha azokról a vívmányokról akarunk szólni, amelyek a magyar tengerészetet az új kiegyezés következtében érték, legfeljebb csak azt említhetjük meg, hogy a kormány biztosította magának az önálló rendelkezés jogát. Ime az erre vonatkozó pontok:

A szerződésnek a tengerészetre és a tengeri hajózáshoz vonatkozó határozmányai részleteikben ugyanazokat a szabályokat tartják fenn, amelyek eddig az 1878. XX. t.-c., 1887. XXIV., 1891. XXIX. és 1897. VIII. t.-c. cikkek alapján biztosították a tengerészeti igazgatás kölcsönös egyenlőségét, de állami önállóságunk és törvényhozási függetlenségünk a szerződésben biztosított, nevezetesen:

a tengeri magánjog egyenlőségének kiverésére vonatkozó határozmány az új szerződésbe nem vétetett át, úgy, hogy e tekintetben mindkét állam önállóan fogja intézkedéseit megtehetni;

a kikötő-rendészeti szabályok és tengerészeti rendtartás szintén önállóan lesznek megalkothatók az esetre, ha ezen ügyek egyetértőleg szabályozása iránt teendő kísérlet alkalmával megegyezés nem jönne létre, hasonlóan a tengerészet betegségyelzése és baleset elleni biztosítása.

Ez minden vívmány, amit a tengerészet terén elértünk. Ha azonban a mérleget vesszük a kezünkbe, nyomban tisztában vagyunk azzal, hogy a mérhetetlen veszteségekkel szemben ez a kis önállóság a tengeri magánjog és a kikötői rendészeti szabályok intézkedései dolgában éppen semmit sem nyom a latban.

Fiumét eladták. Ez nem két elvetett szó, hanem tény. Most rajta kell lennünk, hogy visszavásároljuk az osztrák sógortól.

UJDONSÁGOK.

— **Rappresentanza.** A városi képviselőtestület ma délután 6 órakor Vio Ferenc dr. polgármester elnöklésével ülést tart, amelynek napirendjén a következő kérdések szerepelnek: A jegyzőkönyv hitelesítése. Bejelentések, közlések és interpellációk. A S. Helén templom 1906. évi zárszámadásainak előterjesztése. Javaslat az újonnan épült szegényháznak körházra való átalakítása dolgában. Az közjótékonysági bizottság 1906. évről szóló jelentése. Az iskolatanácsa javaslata egy német és francia nyelvi tanszék föllállítására. Ossoinack János bejelentése. Miniszteri leirat a borellenőrzési díjak megállapításáról. Javaslat az automobil és motorkerékpárok szabályozása dolgában. Javaslat a nyilvános hivatalok zárása ügyében. A zárt ülésen több kisebb belső személyi ügyet fognak elintézni.

— **Az iskolatanács ülése.** A városi iskolatanács holnap szombaton délután 6 órakor Lenaz L. dr. elnöklésével ülést tart.

— **Zivatar a tengermelléken.** Az elmúlt éjjel nagy zivatar dühöngött a tengermelléken, mindenütt tetemes károkat okozva. Hasonló sirokkóra rég nem emlékeztek a tengermellék lakói. A tenger hullámai több méter magasságban csapkodtak és dióhéj módjára dobálták az utban lévő hajókat. A kikötőkből a délutáni és esti órákban nem is indult egyik hajónál több. A „Maros” a mely a Magyar-horvát hajóstársaság legújabb gőzöse és tegnap tette meg első próbaujtját, egyúttal próbát állott a zivatarban s a hullámozó tengeren is. Minden rakomány nélkül érkezett Fiuméba éppen, amikor legjavában dult a szörnyű vihar. Fiumében kisebb károkat okozott a tegnapi vihar. A Recsina előntéssel fenyegette a Deltát. A Baross hullámtörő gáton átcsaptak a tenger hullámai és sok szemet sodortak a vízbe. A kikötőben mindenféle szintén kisebb károkat okozott a rettentő vi-

har. Triesztből, Lussinpiccolóból és Pólából szintén nagy viharokról érkezik jelentés. Triesztben a tűzoltókat kellett kirendelni a kikötőbe, mert a tenger vize elöntött több helyütt nagyobb áruakományokat. Az utban lévő hajók sietve menekültek a kikötőkbe. A sirokkó ma hajnal felé alábbhagyott s a hajók ma rendezen indultak el utjaikra.

— **A Farnady-Pázmány-affér epilógusa.** Az 1906. évi február havában dr. Farnady Elemér miniszteri titkár és dr. Pázmány Jenő között affér keletkezett, amely most, a törvényeséki termék tisztító tüzen keresztül az utolsó felvonásához érkezett. Az ügy ismertetésére visszatérni áldatlan dolog volna, elég csak annyit megjegyezni, hogy a kormányzóság helyiségében végbement botrány dolgában Pázmányt kuriai ítélet érte, ellenben Farnadyt fölmentés. Ezen az ügyön kívül függőben volt Farnady és Pázmány között egy másik, lovagias ügy is, amelynek Pázmány egy most közöltetett bocsánatkérő nyilatkozatával vet véget. Ebben a nyilatkozatban Pázmány hangoztatja, hogy „valótlan állítások és pletykák által vezetett félre.” A tévedésnek ily önuralommal való beismerése mindenestre ritka és méltányolni való. Pázmány nyilatkozata egyébként a következő:

Nyilatkozat.

Dr. Farnady Elemér belügyminiszteri segédtitkár ural szemben a múlt 1906. február havában felmerült lovagias ügyemből kifolyólag ezennel kijelentem, hogy időközben meggyőződtem arról, miszerint annak idején követett magatartásomban valótlan állítások és pletykák által félrevezettettem.

Ezen meggyőződésből indítva, lovagias és fértias kötelességemnek tettem eleget azzal, hogy dr. Farnady Elemér urnak teljes elégtételt szolgáltattam. Kelt Budapesten 1907 október 15.

Dr. szilasi és laki Pázmány Jenő s. k.

— **A téli hajóraj Fiumében.** Pólából szerzett értesülés szerint haditengerészetünk tél hajóaja e hó végén Ziegler Lucian ellentengernagy parancsnoksága alatt kikötőnkbe érkezik. A téli hajórajban a következő hadihajók szerepelnek: „Erzherzog Kari” (vezérhajó), „Erzherzog Friedrich”, „Babenberg”, „St. Georg”, „Aspern”, „Streiter”, „Scharfschütze”, „Wildfang”, továbbá tizenkét torpedóhajó.

— **Hajóépítéset.** A most megjelent Lloyd registerből vesszük az osztrák hajóépítésre vonatkozó adatokat. Az idén szeptember 30-ig bezáróan a lussinpiccolói hajógyárban három gőzhajója épült 600 tonna tartalommal, továbbá egy 220 tonnás vitorlahajó. A trieszti hajógyárban az idén ugyancsak szeptember 30-ig öt gőzös épült 12114 tonnatartalommal. Ez az eredmény fölülmulja a múlt esztendeit tekintve, hogy a még nem szállított, de megrendelt gőzösök száma igen sok, az idén december végéig szép eredményt tudnak felmutatni az osztrák hajóépítésben.

— **A hangversenyegyesület estéje.** A fiumei hangversenyegyesület, amely Kocian közreműködésével nemrég kezdte meg az iciphangversenysorozatát, most a híres Fűredi testvéreket és Benkő Miksát nyerte meg egy föllépésre. A hangversenyen játszani fog Fűredi József primhegedűt, Fűredi Sándor secondhegedűt, Fűredi Henrik violát, Fűredi Sámuel violoncellon és Benkő Miksa zongorán. A hangverseny ma, pénteken este fél kilenc órakor lesz a Corsia Deák-szálló nagytermében. A hangverseny műsora a következő:

1. Jámber: Quartet két hegedű, viola, violoncello. All. con. brio — Lento e mesto — all scherzando-Finale.

2. Weber Taussig: Felhívás táncra. Chovan K. Magyar impressziók. Zongorán játszsa Benkő Miksa.

3. Tschaiakowsky: Szomorú dal. Popper Parantella. Violoncellon játszsa Fűredi Sámuel.

4. Vieuxtemps: Hangverseny hegedűre. Játszsa Fűredi Sándor. Beethoven: „Szerenád” hegedű, viola és violoncello.

— **Elítélt horvát tüntetők.** A rendőrség most ítélkezett a letartóztatott négy horvát tüntető fölött, akik a minap társzekéren átvonulva a városban horvát zászlókat lobogtatva tüntettek. A rendőrség Zakovicot és Tadei Ignácot egyenkint tizennégy napi elzárásra Frankolint és Tadei Roccot pedig tiz napra és Reljecot három napi elzárásra ítélte.

— **Megbüntetett kivándorlók.** A rendőrség egész sereg hamis utlevéllel ellátott kivándorlót tartóztatott le. Mindegyiket két napi elzárásra és kisebb pénzbüntetésre ítélték, mert hamis utlevéllel akarták félrevezetni a hatóságot. Büntetésük letelte után haza toloncolják őket.

— **A Communale színházban** e hó 22-én kedden kezdi meg előadásait a Teatro Stabile di Roma, amelynek Triesztben kellemtelen volt a vendégszereplése az ismert nacionalisták bojkottja következtében. No de Fiumében nincsenek nacionalisták, legfeljebb republikánus érzelmű autonomisták, akik dehogyan is ellenségeskednek a piros nyakkendő szocialistákkal. A római színiársulat alkalmassint kiheveri Fiumében a tiszti károkat és telt zsebekkel tér vissza Rómába. A műsora elég jó. Benne vannak a legújabb színpadi művek, melyek mindegyike ha előadásra kerül, akkor csak elismeréssel kell adoznunk a társulatnak.

— **Drágább a kivándorlás.** A Norddeutscher Lloyd a fedélközi díjakat felemelte. Ezentul Newyorkba a gyorshajókon a fedélközi viteldíj 160 márka lesz. A Norddeutscher Lloyd két hét óta harmadszor emeli fel a viteldíjakat. Október másodikán 150, illetve 140 márkára, okt 8-án 170, illetve 150 márkára.

— **Az olasz tőzsdék válsága.** Az amerikai tőzsdéken beállott nagymérvű árfolyam-esésről már megemlékeztünk s most az olasz tőzsdéken újabb beállott árcsökkenésről kell beszámolnunk. A papirok áresését börze technikai okokra vezetik vissza, azonban lényegesen befolyásolja az árfolyamok alakulását az ezidei gyenge termés és a fizetési eszközök elégtelenségei. A pénzsükét különösen az hozta létre, hogy a nagyobb bankok és cégek jelentékeny készpénz tartalékokat gyűjtöttek össze, hogy minden eshetőségre készen álljanak, másrészt pedig a jegybankok az adóköteles bankjegyek kibocsátásától nagyon tartózkodnak a rendkívüli magas adó miatt. Milanóban a keddi tőzsdén valóságos pánik ütött ki, mert az amugy is nagyon alacsonyan álló értékek újra esni kezdtek. Az áresés maghaladta a husz százalékos. A legnépszerűbb spekulációs papiros, a Fiat Automobil részvényt, melyet már 900 lírás árfolyamon is jegyeztek, szerdán ötven líráért kínáltak.

— **Automobil közlekedés Abbázia és Trieszt között.** A trieszti kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben, mint nekünk jelentik, az abbáziai idegenforgalom fejlesztése érdekében működő bizottság delegáltjai és a trieszti kamara néhány tagjának részvételével értekezlet volt, amelyen egy abbázia-trieszti automobiljárat létesítéséről tanácskoztak. Hír szerint meg is találták a módot az új vállalat létesítéséhez. Az automobiljáratok két és fél óra alatt jutnának Triesztbe, illetőleg Abbáziaiba.

— **Négyszázéves gőzhajó.** Most, amikor Fulton Róbert emlékét ünnepelték a világ hajósnépei, arról beszél a krónika, hogy talan nem is Fulton volt a gőzhajó föltalálója. E szerint a 16. században élt Spanyolországban egy Garay (mintha fajmagyar lenne ez az ur?) nevű ember, akit tudományoszomja a kalandos életre kergetett. Már Columbus első útjában is résztvett s amellet, hogy tetőtől-talpig tengerészember volt, foglalkozott physikával, matematikával és mechanikával is. Mivel nagyon megkedvelte a hajóséletet folyton utazgatott s bejárta az összes, akkor ismert tengereket.

Garay már 70-ik esztendejében járt és folyton azt papolta, hogy ő biz a szelek ellenére, vitorla és evező nélkül is el tud hajtani hajót. Kinevelték az öregét s elméje meghibbanásáról sokat beszéltek. Ő azonban annál dacosabban hirdette, hogy bizony vizből fejtett gőzzel elhajtja ő felségének, V. Károlynak, legnagyobb hajóját is. Ettől a mondásától azonban eleintén maga is megijedt s úgy igazította ki beszédét, hogy vizgőzzel forgatni tud bármily nagy kerekét. Addig furt faragott, gondolkodott, míg végre tisztába jött rendszerével. Persze egész gondolkodásmódja egy tengeren nőtt emberé volt s így, ha mozgásról volt szó, mindig tengerre és hajóra gondolt. Valahogy a császár fülebe jutott Garay bolondsága. Magához citálta hát a feltalálót. A 70 éves aggasztán nyugodtan elmondta terveit, szándékait, nagyszerű gondolatát. „Jól van nem bánom! Ha annyira biztos vagy a dolgokban, meg-

próbáljuk egy hajóval", szolt a császár. Akkoriban éppen Barcelonában tartózkodott az udvar. Garaynak szerencséje volt. Aznap futott a kikötőbe a „Trinidad” és ezt jelölték ki a kíséret céljára. Az udvarbeliek azt hitték, hogy rendkívül sikerült trófiáról van szó, előre nagyokat nevettek a bolond öregben. Emaz pedig energiával fogott hozzá a hajó felszereléséhez. Shoonerből gőzhajót fabrikált négy száz évvel ezelőtt. Keresztben tengelyt fektetett Garay keresztül a hajó testében. A két végére két nagy lapátos kereket illesztett úgy, hogy alsó lapátjuk a vízbe érjen. Nagy, erős edényt (valószínűleg kazánt) helyezett száraz helyen a hajó belsejében és ebbe „szentelt” vizet öntött. Az edény alatt rud járt fel alá, amit az edényből fejlesztett gőz kényszerített mozgásra. A rudon akasztott több szij a tengelyre járt s így forgatta a kereket.

A császár nagyszerű tribünön foglalt helyet a kikötőben. Egyszerre csak azt veszik észre, hogy a hajóra alkalmazott kis kéményből füst emelkedik az ég felé és a hajó — csodák-csodája — megmozdult. Ijedt kiáltás hangzott végig a parton összegyűlt tömeg ajkán. A hajón levő tengerészeket szörnyű rémület szállta meg. Az ördög jelenlétét biztosra vették. A hajó egyszerre nagyot recsegett és egyszerre szél ellen megindult kifelé a kikötőből. A legénység fejét vesztve az ördögtől való halálos rémületében ijedten ugrált bele a tengerbe s uszott ki a partra. A Trinidad pedig szép lassan kiuszott a tengerre. Nyolc tengeri mérföldet tett meg két óra alatt. Aztán ugyanígy vissza is tért Garay Barcelonába. Hogy valószínű a történet, mutatja az, hogy V. Károly jutalmul 4000 mazavedit adott a feltalálóknak.

— Fenicse szinkör. Tegnap este került színre másodszer Strauss „Walzertum” című operettje, ugyancsak nagy érdeklődés mellett. Ma este Strauss „Frühlingsluft” című operettje kerül színre.

TÁVIRAT. TELEFON.

A kiegyezés és a függetlenségi párt.

BUDAPEST, okt. 18. A függetlenségi párt tegnap esti értekezletén Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter másfél óra hosszat tartó beszédében igyekezett a párt tagjait meggyőzni arról, hogy a kiegyezésben több az előny, mint hátrány az országra nézve. Utána Holló Lajos beszélt a közös bank ellen, követelve az önálló magyar nemzeti bank felállítását. Rátkay László kijelentette, hogy a kvóta emelését nem szavazza meg. Ezzel az értekezlet véget ért, minden döntés nélkül, csak abban történt megállapodás, hogy a függetlenségi párt csak akkor foglal állást a kiegyezés kezdésében, amikor a kiegyezési anyagot a Ház bizottsága letergályta. Nagy György dr. kijelentette, hogy kvóta ék bnnkkérdés miatt kilép a pártból. Kivüle még egy-két függetlenségi képviselő fog kilépni, de több semmiesetre sem.

A király állapota.

BÉCS, okt. 18. A király állapotáról tegnap érkezett kedvező jelentésekkel szemben ma

Scott-féle Emulsió

rendkívül erősítő hatással van az egész szervezetre, gyógyítja és erősíti a tüdőt.

Köhögést és meghűlést

bármily makacs és hosszadalmas is legyen az, a SCOTT-féle Emulsió gyorsan megszüntet. Még a sorvadásos betegeknek is könnyebbülést szerez a SCOTT-féle Emulsió, feltéve, hogy idejekorán használják, mely esetben állandó, tartós gyógyulást eredményez.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50. fillér.

Kapható a gyógyszertárakban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle mozaik védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

kedvezőtlen hírek érkeznek Schönbrunnból. Az elmúlt éjszakát nagyon rosszul töltötte. Almát a folytonos köhögési rohamok zavarták egész éjjel csak igen keveset aludt. Orvosai ma konstataáltak, hogy állapotában rosszabbodás állott be.

A horvát-szerb koalíció ellen.

ESZÉK, okt. 18. Normann Rudolf gróf nagybirtokos, akit a horvát országgyűlés a magyar parlamente delegált, lemondott mandátumáról, kijelentve, hogy nem ért egyet a horvát-szerb koalíció politikai ténykedéseivel.

Podmaniczky báró haldoklik.

BUDAPEST, okt. 18. Podmaniczky Frigyes báró utolsó perceit éli.

Örültek a bíróságon.

BUDAPEST, okt. 18. A budapesti büntető bíróság ma készült tárgyalni Koltay Agnes budapesti kávéházi pénztárosné ügyét, aki kedvesét, Mauerer Nándor nyomdászsegédet, aki időközben elhagyta és más leányt vett feleségül, agyonlőtte. Mikor a tárgyalásra került volna a sor, a kaszirosnőn kitört az örület, kiabálni, sikolozni kezdett, s aki elébe került, azt rugdalta, harapdálta. Csak nagynehezen sikerült a dühöngő nőt lefogni. Egy másik tragikus jelenet játszódott le a bíróság városzobájában, ahol Mauerer Nándor neje szintén kitört az őrvongási roham. A két szerencsétlen nőt az örültek házába szállították s a tárgyalást bizonytalan időre elhalasztották.

Olvasóink figyelmébe. Lapunk egyes példányai kaphatók a „Globus” hirdapelasító üzletben, Vincenzo de Domini-utca. — Az Ivancich-féle hirdapelasító üzletben. — A m. kir. dohánygyártószékhelyében, Piazza Elisabetta. — Capudi Romualdo likörüzetében, Deák Corso. — Devescovich Giov. trafikban, Riva Szapary. — Barbis Giov. trafikban, Via Adamich es kiadó hivatalunkban Adamich-tér 3., III. em.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.

Szerkesztő: Korcsmáros Nándor.

Kiadótulajdonos:

„A TENERPART” lapkiadó vállalat.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4 1/2% netto kamatot

terít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

MIRAMAR

Nagyszálló Cirkvenicán

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő,

A szálló közvetlenül a tengerparton, a fürdő közelében fekszik.

Modern berendezés.

Kávéház és étteremmel.

Lift — villanyvilágítás. —

Olvasó terem.

Hidegvízgyógyintézet. —

Meleg házi fürdők. —

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

WEISS M.

NAGY ÁRUTERMEI
FIUME, Corso II.

Az őszi és téli idényre

óriási készleteink érkeztek minden osztályban. Minthogy a legjelentékenyebb gyárak készítményeinek kizárólagos elárúsítása cégünknek van fentartva és tekintettel ama óriási mennyiségekre, melyeket trieszti házunkkal egyetemben vásárolunk, módunkban van a legjobb minőségeket a legmérsékeltbb arakon ajánlani.

Selyem- és gyapjúszövetek.

Brünni szövetek divatos színek, 120 cm. magas 60 krajczár.

Cheviotte nagy választékban 55 krajczártól feljebb.

Igen szép kamarn szövetek, divatos színek 65 krajczártól 4 frt 50-ig.

Angol szövetudonságok 78 krajczártól feljebb.

Szőnygek és butorszövetek.

Szővetfüggönyök (páróként draperiával) 1 frt 10-től 36 frt-ig.

Legfinomabb axminster szalonszőnygek 200 + 300 22 frt 50 kr.

Valódi argaman szőnygek 200 x 300 (míg a készlet tart) 42 frt.

Szmirnaszőnyeg-utazatok 200 x 300 6 frt 90 kr.

Futószőnygek a legnagyobb választékban méterje 20, 28, 38, 50 krajczár, egészen 4 frt 50-ig.

Alkalmi vétel: Himzett plüss-asztalterítők 7 frt 50 kr.

Barchendek.

Velour flanellette, garantált színek, óriási választékban méterje 25 krajczár.

Flanel-barchend blazoknak, elsőrendű minőség, sötét színek, 25 kr.

Gyapjú flanel, gyönyörű minták méterje 42 és 65 krajczár.

Ezenkívül legfinomabb csikos és koczkas barchendek ruháknak, valamint barchend-pique.

Ajánlunk ezenkívül a legelső magyar és osztrák gyárakból fehérenemű-vásznakat és asztali készleteket.

Alkalmi vétel: Tapestry futószőnygek gyapjuból, méterje 1 frt 35 kr.

Női- és férfi-fehérenemű.

Egy nagy tétel chiffonnóing 1 frt.

Finom chiffon női alsószoknyák, gazdag hímzéssel 1 frt 25 kr.

Menyasszonyi kelengyék jutányos áron készíttetnek ki.

Chiffon férfingek, jó minőség 1 frt 70 kr.

Fehér férfi-hálóingek legfinomabb kretonból 1 70 kr.

Téli trikók.

Bolyhos trikót-íngék férfiaknak drbjá 75. 90 kr, 1 frt 30 és feljebb.

Bolyhos trikót-alsónadrágok férfiaknak darabja 85 kr., 1 frt és feljebb.

Férfi- és női trikót-alsóingek, kiváló jók 65. 75 kr. és feljebb.

Fekete és színes női harisnyák 35 krtól feljebb

Ezenkívül a legjobb minőségű tiszta gyapjútrikók, harisnyák, fűzővándók, file d'Ecot cikkek s legfinomabb selyemtrikók.

Rendkívüli választék csipkekben, himzéseken, csipkeszövetekben és valamennyi diszaruban. Gyönyörű női blúz-udonságok, női konfekciók, kötények nők és gyermekeknek és a legválasztékosabb fehérenemű gyermekeknek.

WEISS M.

NAGY ÁRUTERMEI

TRIESZT, FIUME, Corso II, BÉCS, I. Gomboczagasse 14.

Szabott árak! Szabott árak!

GAMBRINUS-BUFFET

VIA LIDO, DANIEL-MOLO ATELLENÉBEN.

Van szerencsém Fiume város és környékének t. közönségével tudatni, hogy fenti cím alatt Fiumében gazdagon felszerelt

uzsonna-termet és álló sör- és borozót létesítettem.

Raktáron tartok állandóan friss prágai füstölthús különlegességeket naponta készítek valódi bécsi vírstíket és azokat helyiségemben melegítve felszolgálom.

Itt a hízlalt baromfiak, kacsák, libák, tisztán kikészítve, hidegen és melegen.

Sajtók, halkonzervek, főtt és sült édesvízi és tengeri halak, befőttek, gyümölcsök, csemegék állandóan raktáron.

A **kőbányai polgári serfőzde** sokszor díjazott és közkedvelt világos márciusi és barátsöre csaprol mérve, palacsotot jegbe hűtve palackokban is árusítom. Bel- és külföldi boraim a legkitűnőbbek.

Szakértelemmel rendezek bufetteket klubokban, családoknál, esküvőkön vagy magánosoknál.

Finom, előzékeny kiszolgálást biztosít **KUHN GYULA.**

Szent-István vedjegyű Dupla Maláta-sör palackokban.

Cinematograf EDISON

Mozgófénykép-terem

VIA FIUMARA 2 SZÁM.

A legszebb és legtekélyesebb vetítési szerkezettel.

Villanyosan szellőztetett s kényelmes üléssekkel berendezett nézőtér.

Állandó előadások d. u. 1/25-től kezdve.

Állandó bérletjegyek is válthatók a pénztárnál.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

VELENCE CAVALLETTO

SZÁLLODA és ÉTTERMEK

a Márkustér közvetlen közelében

teljesen újjáalakítva.

Szobák 2 1/2 lirától, teljes penzió 9 lirától feljebb.

Kitűnő konyha, tiszta italok.

Vársaskoosi és megbízott az állomásnál.

VILLANYVILÁGÍTÁS!

GÖZFÜTÉS! — FÜRDŐK!

Tulajdonosok:

Serantoni és Fratelli Scattola.

VELENCE HOTEL MODERNE MANIN

TULAJDONOS ZACCHEO A. és TÁRSA.

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett szobákkal, lifttel, fürdővel és remek étteremmel.

A Kőbányai Polgári Serfőzde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Velenczét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

Déli és esti hangversenyek.

FEGYVEREK

vadászati, - sport- és vívóeszközök stb. nagy raktára

Leonessa Vincenzo

FIUME, Via Andrássy 17 sz.

az **Angelini & Bernardo** triezsti cég főképviseelője. Alumium cikkek egyedül raktára

Meckanikai és fegyverkovács - műhely.

„PORKERT“

fényképezési műterme

ABBAZIÁBAN, a Slatina fürdő mellett.

Kitűnő felvételek a nap bármely szakában.

A magyarok legkedveltebb pensiója és étterme a

SLATINA

étterem és pensio

ABBAZIÁBAN

szemben a Slatina fürdővel,

Gyönyörű árnyas kert. — Kitűnő konyha. — Tiszta italok. — Mersékelt árak.

Pension Jeanette

LOVRANA.

Elsőrangú ház a moló közvetlen közelében, nagy árnyas kerttel, mely a tengerpartig terjed.

Balkonos szobák tengeri kilátással.

Saját tengeri fürdő. Mersékelt árak. Kitűnő konyha.

Magyar tulajdonos: Ódor Kálmán.

BRISTOL PENSIÓ

és

RIVIERA PENSIÓ

LOVRANA.

Gyönyörű fekvésű épületek, szép kertekkel. Szobák tengeri kilátással. Pontos kiszolgálás. Mersékelt árak. — Minden szükséges kényelem. —

PROSPEKTUS.

Lovranában a „QUARNERO“ szállodát és PENSIÓT

LATOGATJA MINDEN MAGYAR EMBER.

Tulajdonos: ZIPERA RUDOLF, az abbaziai Jeanette szálló volt szakácsa.

Kitüntette a nagy korona-renddel a svéd király által.

Kitűnő konyha. Elegánsan berendezett balkonos szobák gyönyörű tengeri kilátással. Remek terras.

Mersékelt árak. Fürdők a házban.

Családok részére nagy engedmény.

LOVRANA

(Abbazia mellett)

— KÖNIGSVILLA —

elsőrangú szálloda, kávéház és étterem.

Elegáns szobák, gyönyörű tengeri kilátással.

Kitűnő konyha.

Magyarok kedvenc lakhelye.

Tulajdonos: HERMANN TERÉZ.

Tivoli Szálloda és Pensio

lői-ben, Abbaziától 10 percnyire

Gyönyörű, kiránduló hely uszonákra.

Naponta friss halak magyar gulyás és sült íva.

Ugyanott szobák is kaphatók gyönyörű tengeri kilátással.

Jutányos árak.

Tulajdonos: BATH G. E.

FÉRFIRUHA TEREM.

FIUME, Corso 7. II. em.

Alulírott, a Wenitzky-féle férfiruha-terem eddigi első szabásza önálló

férfiruha termet nyitottam

(a Jellusics fenyképező házában).

Tizenöt évi szabászi multam, melyből 4 évet Fiumében és 11 évet Budapest legelső férfiruha termeiben töltöttem. kezesség munkám és zabásom kitűnő voltáért.

Legujabb valódi angol és hazai szöveteim máris raktáron vannak és kérem a n. é. közönség szives mielőbbi látogatását.

JUTÁNYOS ÁRAKAT SZÁMITOK.

Mély tisztelettel

SCHENK LAJOS,

Corso 7. II. em.

!! FIGYELEM !!

Az őszi idényre

Amerikai cipők

jótállás mellett a legnagyobb választékban kaphatók kizárólag

GEORGIJEVIČ S.

első és legnagyobb cipőüzletében Fiume, Corso.

A „De la Ville“

kávéházban

BARCA JENŐ

kaposvári jeles cigány zenekara

hangversenyez.